

УДК 657:336.14:061.1

Нагорнюк О.П.

Львівський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА

Розглянуто особливості організації виробництва продукції скотарства в сільськогосподарських підприємствах. Проведено характеристику діяльності підприємств, що спеціалізуються на виробництві продукції скотарства. Висвітлені проблеми та перспективи розвитку спеціалізованих підприємств з виробництва продукції скотарства в Львівській області.

Ключові слова: виробництво, скотарство, спеціалізовані підприємства, розвиток.

Nahoronyuk O.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF AN ENTERPRISE SPECIALIZED IN CATTLE BREEDING

The features of production in livestock farms. A description of companies that specialize in the production of livestock. Highlights the problems and prospects of development of enterprises specialized in production livestock in the Lviv region.

Key words: production, animal husbandry, specialized enterprise development.

Нагорнюк О.П.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПРОДУКЦИИ СКОТОВОДСТВА

Рассмотрены особенности организации производства продукции скотоводства в сельскохозяйственных предприятиях. Проведено характеристику деятельности предприятий, специализирующихся на производстве продукции скотоводства. Затронуты проблемы и перспективы развития специализированных предприятий по производству продукции скотоводства во Львовской области.

Ключевые слова: производство, скотоводство, специализированные предприятия, развитие.

Нагорнюк О.П.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сільське господарство на сьогоднішній день характеризується трансформаційними процесами, за яких збільшується частка інтегрованих підприємств-агрохолдингів, зменшується кількість фермерських господарств, сповільнюється розвиток господарств населення. Ці процеси впливають і на розвиток окремих галузей сільського господарства. Незважаючи на той факт, що тваринництво є стратегічною з точки зору продовольчої безпеки галуззю, більшість виробників скорочують поголів'я ВРХ, що негативним вином впливає на обсяги виробництва продукції скотарства як в Україні, так і в Львівській області зокрема. Тому розвиток спеціалізованих підприємств з виробництва продукції скотарства може стати одним з перспективних напрямків розвитку аграрної сфери на державному рівні.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Даною проблематикою займалися такі вчені-економісти, як Березівський П.С., Горбонос Ф.В., Маслак О., Збарський В.К., Мацибора В.І. Разом з тим, не всі аспекти проблемних моментів процесу розвитку спеціалізованих підприємств з виробництва продукції скотарства є висвітлені, що обумовило актуальність проведеного дослідження.

Цілі статті. Мета дослідження полягає у визначенні проблем та перспектив розвитку спеціалізованих підприємств з виробництва продукції скотарства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Скотарство є основою вітчизняного тваринництва. Проте його багаторічний розвиток характеризується зменшенням поголів'я тварин та обсягів виробництва продукції. Подібна ситуація спостерігається і в аграрній сфері Львівської області. Так, за період 2007–2011 років в регіоні в структурі виробництва валової продукції продукція тваринництва становила відповідно 48,2-41,6%. У 2011 році в сільськогосподарських підприємствах Львівської області було вироблено лише 11,4% яловичини, 3,7% молока. Частка господарств населення щодо виробництва яловичини у 2008–2011 рр. коливалася в межах 94,6–88,6%.

Галузь скотарства з позиції економічної ефективності виробництва останніми роками є непривабливою як для інвесторів, так і для самих господарств, що характеризується тенденціями до

скорочення поголів'я великої рогатої худоби. Якщо у 2007 році в усіх категоріях господарств Львівської області налічувалось 317,5 тис. голів ВРХ (у т. ч. корів – 192,1 тис. голів), то у 2011 р. цей показник становив 237,6 тис. голів (у т.ч. корів – 155,9 тис. голів).

Проаналізувавши спеціалізацію сільськогосподарських підприємств Львівської області у 2010 році (табл. 1), хочеться відмітити, що лише 83 виробники займалися вирощуванням ВРХ, з яких 10 можна віднести до категорії спеціалізованих.

Таблиця 1

Оцінка виробничої спеціалізації
сільськогосподарських підприємств Львівської області

Вид продукції	Загальна кількість підприємств, що займаються виробництвом, од.	Кількість підприємств з високою виробничою спеціалізацією	Частка спеціалізованих підприємств, %
Зернові та зернобобові	146	46	31,5
Соняшник	2	–	–
Соя	15	–	–
Ріпак озимий	66	6	9,1
Ріпак ярий	14	–	–
Цукрові буряки (фабричні)	26	2	7,7
Картопля	16	1	6,3
Овочі відкритого ґрунту	17	3	17,6
Овочі закритого ґрунту	1	–	–
Плоди	1	–	–
Ягоди	3	1	33,3
Вирощування ВРХ	83	10	12,0
Вирощування свиней	56	16	28,6

Вирощування овець	5	–	–
Птиця	14	9	64,3
Молоко	52	10	19,2
Яйця курячі	9	8	88,9
Мед	14	–	–

Такі підприємства зазвичай характеризуються значним потенціалом щодо розвитку, однак через малу диверсифікацію ризиків в значній мірі залежать від кон'юнктури ринку. Власники великих інтегрованих об'єднань в аграрній сфері, розвиваючи галузь скотарства, досить часто працюють на перспективу, адже сучасний стан ринку продукції м'ясного та молочного скотарства свідчить про дисбаланс реалізаційних цін на вітчизняну продукцію з затратами на виробництво.

Прикладом проблем в галузі скотарства є ситуація на ринку молока. За даними Головного управління статистики в Львівській області середня закупівельна ціна на молочну сировину, вироблену у сільськогосподарських підприємствах в травні 2011 року становила 2,9 тис. грн./т, в жовтні відповідно 3,8 тис. грн. В країнах Європейського Союзу середні ціни на молочну продукцію у 2011 р. коливалися у межах 35–36 євро в розрахунку на 100 кг продукції. Аналогічна ситуація і з ринком продукції м'ясного скотарства, цінова політика якого формується під впливом не лише внутрішніх цін та собівартості продукції і частки посередників на ринку, але і пропозицією імпоротної продукції. В результаті виробництво м'яса ВРХ у всіх категоріях господарств Львівської області в 2011 році було збитковим (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльний аналіз рівень рентабельності (збитковості) основних видів продукції сільського господарства у Львівській області

Вид продукції	Господарські товариства	Приватні підприємства (включаючи фермерські)	Виробничі кооперативи	Державні
Зерно	4,8	19,9	18,8	4,1
Цукрові буряки	21,7	37,4	-5,7	
Картопля	26,5	23,2	22,6	–

Овочі відкритого ґрунту	7,6	36,4	102,6	
Молоко і молочні продукти	26,3	19,9	41,6	1,4
М'ясо ВРХ	12,3	-17,1	-31,0	-26,5
М'ясо свиней	22,5	-12,1	-64,3	-33,7
М'ясо овець та кіз	–	-32,6	–	–
М'ясо птиці	5,1	1,8	–	–
Яйця	-9,9	5,1	–	–

Загалом, можна виділити такі причини, які гальмують розвиток спеціалізованих підприємств з виробництва продукції скотарства:

1. низький рівень економічної ефективності виробництва продукції скотарства, збитковість виробництва;
2. демографічна ситуація в сільській місцевості;
3. низька інвестиційна привабливість галузі скотарства;
4. незадовільний баланс міжнародної торгівлі на ринку продукції скотарства.

Висновки. Для сільського господарства, враховуючи економічну ефективність виробництва, останніми роками є характерним переважання в структурі товарної продукції, виробництво та реалізація зернових та зернобобових культур, тому розвиток великотоварних сільськогосподарських підприємств з виробництва продукції скотарства – стратегічне завдання, яке можна вирішити за допомогою підтримки з боку держави.

Одними з таких підприємств на перспективу є агрохолдинги, враховуючи їх вплив на розвиток сільського господарства як галузі шляхом застосування нових технологій, сучасної сільськогосподарської техніки, застосування сучасних засобів виробництва.

Проведений аналіз засвідчив про зростання кількості та масштабів агрохолдингів в Україні. Оскільки розвиток агрохолдингів, як нового виду інтеграційного об'єднання в сільському господарстві, є явищем відносно новим для нашої держави, на сьогоднішній день, необхідно вирішити питання регулювання відносин між сільськогосподарськими виробниками, власниками земельних угідь і органами місцевої влади. Це дозволить зняти напруження в соціальному середовищі сільської місцевості, а також зменшити негативний вплив цієї категорії виробників на розвиток аграрної сфери.

1. Общая оценка развития агрохолдингов в Украине // АПК–Информ, №42(622) від 20 жовтня 2008 року. – С. 70–72.
2. Гармонизация взаимоотношений агрохолдингов с территориальными общинами / АПК–Информ – №43 (623) – 23 октября 2008 г. – С. 62–65.
3. Статистичний щорічник “Сільське господарство Львівщини“ за 2010 – Львів, 2011. – 150 с.